

MAAELUMINISTEERIUM

PõKa 2030: konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik põllumajandus, toiduainesektor ja maapiirkond

II tööühm

Marko Gorban, Martin Kukk, Marie Allikmaa, Maarja Malm, Katrin Rannik, Eveli Naaris, Katre Kirt, Kai Kalmann

02.05.2018

Sissejuhatus

Päevakava

AEG	TEEMA
12.30 – 13.00	Kogunemine ja tervituskohv
13.00 – 13.10	Sissejuhatus
13.10 – 13.40	Horisontaalsete teemade tutvustus <ul style="list-style-type: none">• Keskkonnahoid• Eksport• Haridus, teadus, innovatsioon
13.40 – 13.50	Töögruppide metoodika tutvustus ja töögruppidesse jagunemine
13.50 – 15.50	Töö gruppides (eesmärgid ja mõõdikud)* <ul style="list-style-type: none">• Kvaliteetsed sisendid põllumajanduses• Põllumajandussaaduste tootmine, väärindamine ja turustamine• Maa- ja rannapiirkonna areng
15.50 – 16.05	Kohvipaus
16.05 – 16.35	Kokkuvõte

PõKa struktuur

PÕLLUMAJANDUSE JA KALANDUSE VALDKONNA ARENGUKAVA AASTANI 2030

LÄBIVAD TEEMAD:

HARIDUS, TEADUS, INNOVATSION

EKSPORT

KESKKOND JA KLIIMA

REGIONAALARENG

INFOÜHISKOND

VÕRDESED VÕIMALUSED

RIIGIVALITSEMINE

1. Terved loomad, taimed, inimeste tervisele ohutu toit ja puhas keskkond.

1.1 Taimetervis ja keskkonnahoid

1.2 Loomatervis ja heaolu

1.3 Toiduohutus

2. Konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik põllumajandus, toiduainesektor ja maapiirkond.

2.1 Kvaliteetsed sisendid põllumajanduses

2.2 Põllumajandus-saaduste tootmine, väärindamine ja turustamine/eksport

2.3 Maa- ja rannapiirkonna areng

3. Konkurentsivõimeline ja keskkonnahoidlik kalandussektor tagab kvaliteetse ja ohutu kodumaise toodangu ning elujõulisuse maapiirkonnas.

3.1 Keskkonnahoidlik kalavarude majandamine

3.2 Vee elusressursside tootmine, väärindamine ja turustamine/eksport

Planeerimise loogika

Hetkeolukord
SWOT


```
graph TD; A[Hetkeolukord SWOT] --> B[Eesmärgid Mõõdikud]; B --> C[Sekkumisloogika Meetmed];
```

Eesmärgid
Mõõdikud

Sekkumisloogika
Meetmed

M 2.1 Põllumajanduse kvaliteetsete sisendite valdkonna SWOT

Tugevused (S):

- Maa- ja veeressurss on piisav ja tolmeldamisfoon hea.
- Mullaandmebaasid on heal tasemel.
- Rohumaade suur osakaal võimaldab kariloomade kasvatamist.
- Veiste aretuspotentsiaal on kõrge.
- Põllumehed on uuendusmeelsed ning tehnoloogia kaasaegne.
- Tõu- ja sordiaretuses struktuur ja oskusteave olemas.

Nõrkused (W):

- Rendimaade suur osakaal ei soosi pikaajalist heapere-mehelikku ressursikasutust.
- Noored ei ole põllumajandusest huvitatud.
- Loomakasvatuslik haridus ei ole tasemel ega populaarne.
- Teadusuuringuid kasutatakse vähe.
- Maaparandussüsteemide seisukord on halb.
- Ohustatud tõugude säilitamise strateegia puudub.

Võimalused (O):

- E-lahendused võimaldavad paremat riigisisest koostööd.
- Digilahendusi saab eksportida (e-põlluraamat jms).
- Tootja ja teadlasevahelise koostöö parandamine.
- Kasutamata maad saab põllumajanduslikult kasutusse võtta.
- Tarbija ootustega kaasas käiv tõu- ja sordiaretus.
- Kohalikel sortidel ja tõugudel on suur potentsiaal nii Eestis kui piiri taga, eelised tuleb ära kasutada.

Ohud (T):

- Kliimamuutustega võivad kaasneda ekstreemsed ilmastikunähud.
- Looma- ja taimehaigused võivad sagedeneda.
- Väärtsuslik põllumajandusmaa läheb kasutusest välja.
- Maa koondub välismaalaste või suuremate tootjate kätte.
- Tarbijate ootusi ei tunta ära või ei jõuta nendele kiirelt reageerida.

M 2.2 Põllumajandussaaduste tootmise, väärindamise ja turustamise SWOT

Tugevused (S):

- Hea ja piisava kättesaadavusega tooraine.
- Kõrge kvaliteediga, mitmekesine ja ekspordipotentsiaaliga toodang.
- Segatootmine (tootmise mitmekesistamine, riskide hajutamine).
- Asjaajamise lihtsus.
- Tipptasemel tehnoloogiad ja seadmed.
- Toimiv T&A koostöö.
- Tarbijad hindavad Eesti tooteid kõrgelt.

Nõrkused (W):

- Ebaausad kauplemistavad, põllumajandustootjate ja toidutöötajate kaitsetus kaubanduse ees.
- Vähene koostöö ja ühistegevus nii tootmises kui ka töötlemises.
- Vähesed investeeringud T&A tegevustesse, tootearendusse.
- Liigne bürokraatia väiketootjatele (vähene paindlikkus).
- Põlvkondade vahetus, nii üldine kui ka kvalifitseeritud tööjõu puudus.

Võimalused (O):

- Maailma rahvastiku ja ostujõu kasv.
- Tarbimisharjumuste muutused ja uued innovaatilised tooted, toidutrendid.
- T&A ja digilahenduste parem kasutamine.
- Ressursside tõhusam kasutamine ja väärindamine (efektiivsus, ringmajandus).
- Ekspordi toetamine ja stabiilne maksupoliitika.
- Koostöö ja ühistegevus.

Ohud (T):

- Kaubandust pärssivad poliitilised suundumused rahvusvahelisel areenil (kaubandusembargod, kaubandussõjad).
- Loodus- ja inimtekkelised kataastroofid (toodangu tarbimiskõlbmatuks muutumine)
- EL lagunemine (toetuste, siseturu kadumine).
- Odava importkaubaga koduturu üleujutamine.
- T&A tegevuste, tootearenduse ja investeeringute vähene rahastamine.

M 2.3 Maa- ja rannapiirkonna arengu SWOT

Tugevused (S):

- Toetav kogukond: kohalikul algatusel põhinev alt-üles lähenemisviis.
- Puhas looduskeskkond.
- Ettevõtlikud inimesed.
- Taristu olemasolu: internet, elekter, side, teedevõrk.
- Pärandkultuur ja mitmekesine turism: traditsioonid, kultuuriväärtused, loodus-, jahi- ja kalaturism.

Nõrkused (W):

- Atraktiivsete töökohtade ja kvalifitseeritud tööjõu vähesus.
- Noored ei tule ega jää maale: puudub maanoorte tugi- ja toetussüsteem.
- Puudulik vajadustele vastavate ja kvaliteetsete teenuste kättesaadavus.
- Õpitud abitus: toetussõltuvus, konkurentsi moonutused.
- Nõrk kohaliku elu ja vajaduste arvestamine seadusloomes, ülereguleerimine
- Piiratud ressursid ettevõtluse loomiseks ja arendamiseks.

Võimalused (O):

- Maaelu arengut soosivad regulatsioonid, erinevad meetmed ja rahastamise viisid.
- Teistes valdkondades maaeluga arvestamine.
- Mitmekesine looduskeskkond: piirkonna ressursside ja eripära oskuslikum kasutamine.
- Eestimaise väärtustamine: mõtteviisi muudatus, hoiakud, kuvandi loomine.
- Maaettevõtluse arendamine ja mitmekesistamine: maaturism, biomajandus, innovaatilised ja vajadusepõhised teenused jne.

Ohud (T):

- Inimressurss (vähenemine, ränne, vananemine, madal kvalifikatsioon, vähene kompetents ja linnastumine).
- Regulatsioonid ja poliitilised otsused ei arvesta maaeluga.
- Ettevõtete piiratud juurdepääs ressurssidele.
- Looduskeskkond: reostus, ebasoodsad ilmastikuolud, taudid, haigused, kahjurid.
- Ebaadekvaatne kuvand maaelust.

Eesti toit on hinnas ja maal on hea elada

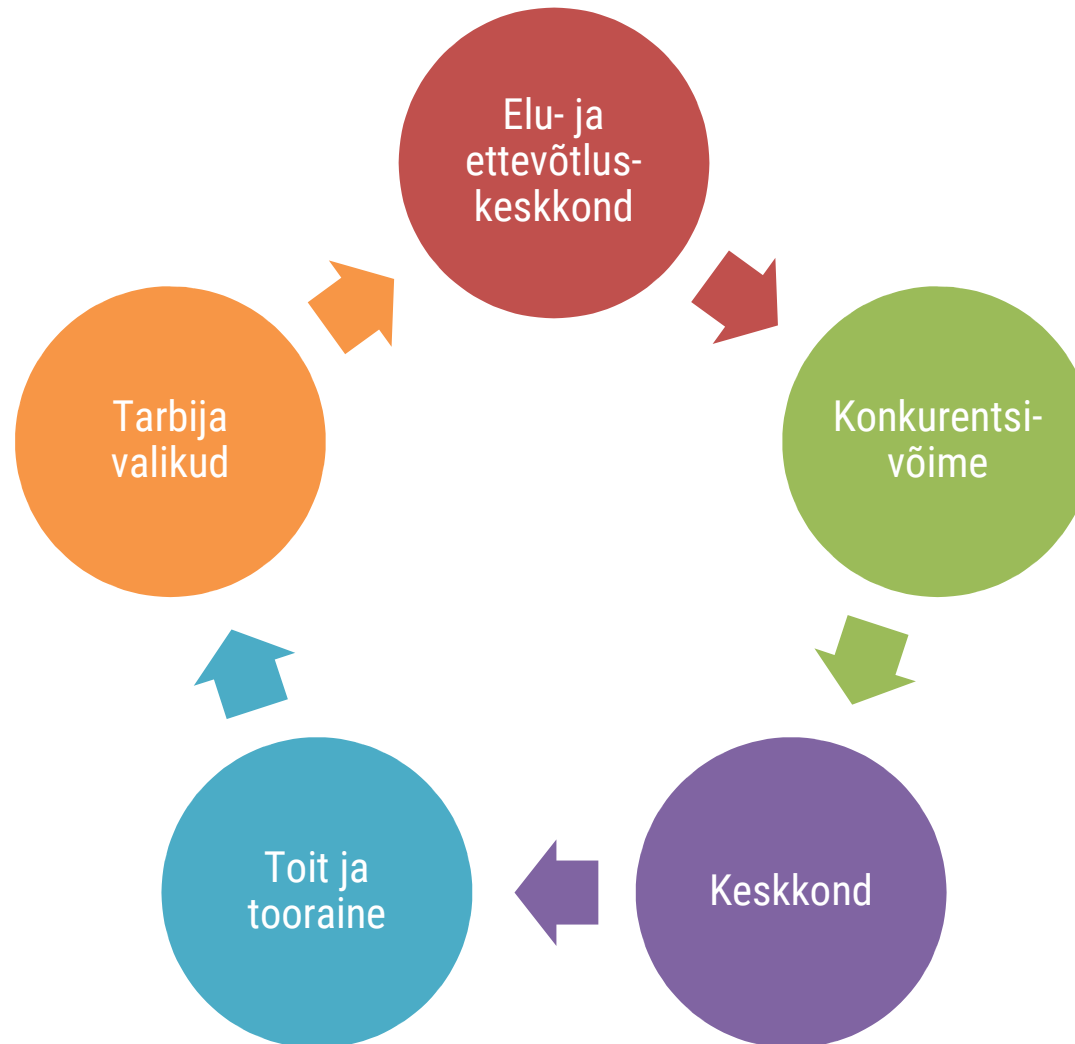
Toit

- Kvaliteetne
- Kontrollitud päritoluga/usaldusväärne
- Ohutu
- Toidukultuur/traditsioonid
- Hinnatud nii Eestis kui eksporditurgudel
- Tööd väärtustava (piisavat sissetulekut tagava) hinnaga
- Keskkonnasäästlik
- Täisväärtuslik

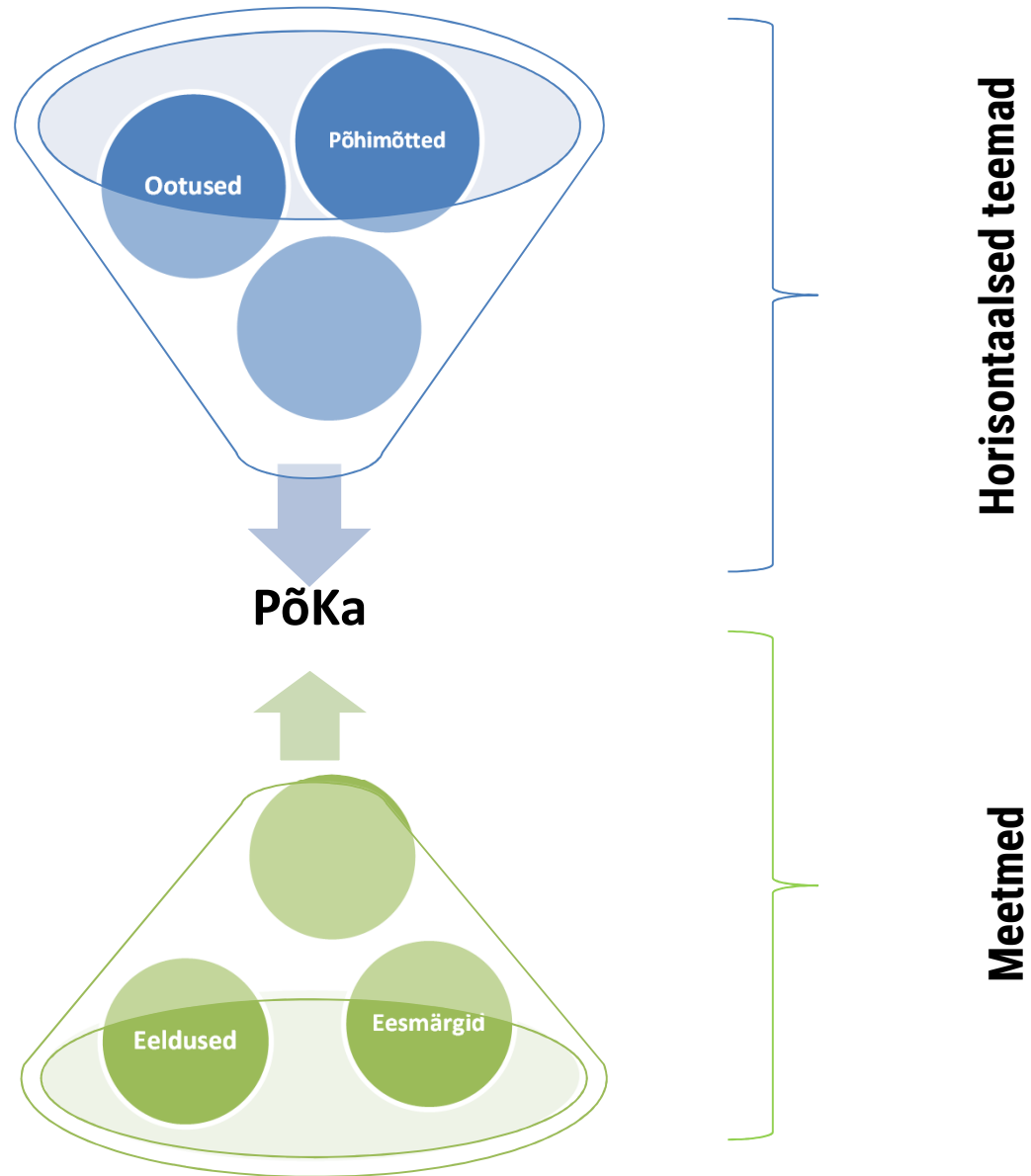
Hea maaelu

- Haritud inimesed (haritud ja töötavad inimesed)
- Heal järjel ja teadmispõhine põllumajandus, kalandus ning muu maamajandus
- Hoitud kultuuripärand
- Hea keskkonnaseisund, hästi hoitud mullad ja puhas vesi, elurikkus
- Hea/jätkusuutlik elukeskkond ja vajalikud teenused
- Võrgustikud, sotsiaalne sidusus
- Järjepidevus, juured
- Hästitasustatud töökohad

Üldesmärgi komponendid

Horisontaalsete teemade roll

Keskkonnahoid

Eesmärk

Millised on elu- ja looduskeskkonna ootused põllu- ja kalamajandussektorile?

Kuidas arvestada ootustega PõKa kujundamisel?

Küsimustele vastamiseks toimus töögrupp 28.
märtsil

Töögrupi metoodika

1. Millised on kõige prioriteetsemad keskkonna valdkonnad? (nt. pinnavesi, põhjavesi, muldade seisukord, kliimamuutused, välisõhk, kalavarud jne)
2. Millised on valdkondade hetkeolukorrad ning kui suur on arenguvajadus aastaks 2030?
3. Millised on olukordade parandamiseks või säilitamiseks vajalikud tegevused?

Töörühma tulemused – valdkondade prioriteetsus

Valdkonnad:	Gruppides kõige prioriteetsemaks hinnatud valdkonnad:
Maastike mosaiiksus	I grupp 1) elurikkus (liigid ja elupaigad) 2) põllumajandusmaa ja mullad 3) maastike mosaiiksus
Pinnavesi	
Põhjavesi	
Välisõhk	
Põllumajandusmaa- ja põllumullad	
Elurikkus (liigid ja elupaigad)	II grupp 1) elurikkus koos maastike mosaiiksusega 2) põllumajandusmaa ja mullad 3) põhjavesi ja pinnavesi
Põllu- ja kalamajandusest tulenevad inim- ja loomatervist mõjutavad ohud	
Kliimamuutused	
Kalavarud	III grupp 1) elurikkus 2) põllumajandusmaa ja mullad 3) põhjavesi
Arutelude käigus lisandunud valdkonnad:	
Ringmajandus, ressursisääst	
Teadmussiire ja innovatsioon	

Töörühma tulemused – valdkondade hetkeolukorrad ja arenguootused

VALDKOND	Hinnang hetkeolukorrale (viie palli skaalal)	Oodatud olukord aastal 2030 (viie palli skaalal)	Muutus
Maastike mosaiiksus	3,6	4,3	0,8
Pinnavesi	3,0	4,1	1,1
Põhjavesi	3,5	4,2	0,7
Välisõhk	3,7	4,4	0,6
Põllumajandusmaa- ja põllumullad	3,4	4,2	0,8
Elurikkus (liigid ja elupaigad)	3,4	4,1	0,7
Põllu- ja kalamajandusest tulenevad inim- ja loomatervist mõjutavad ohud	3,5	4,1	0,6
Kliimamuutused	3,5	3,8	0,3
Kalavarud	3,2	3,9	0,7

Töörühma tulemused – soovitud olukorra parandamiseks (enam levinud märksõnad)

- Täppisviljeluse ja integreeritud taimekaitse levik
- Teadlikkuse tõstmine keskkonnasõbralikust majandamisest
- Mahepõllumajanduse levik
- Enam investeringuid sõnnikumajandustehnoloogiatesse (hoidlad ja põllutehnika)
- Keskkonnasõbralik maaparandus
- Poollooduslike koosluste majandamine ja taastamine

Eksport

Eksport

Tugevused (S):

- ressursside olemasolu
- sektori paindlikkus
- toodangu kõrge kvaliteet
- eksporti toetav kuvand
- ligipääs EL ühisturule

Nõrkused (W):

- napp turujõud
- väärindamata toodete väljavedu
- riigi, Eesti toidu ja ettevõtete vähene tuntus ning ühtse kuvandi puudumine
- kontrollsüsteemi vähene võimekus
- tootearendajate ja -arendusoskuste nappus

Võimalused (O):

- nõudluse globaalne kasv
- kasvav tähelepanu toidu kvaliteedile ja tootmisviisidele
- Eesti eristuv kuvand
- koostöö
- avatus innovatsioonile ja digivõimekus

Ohud (T):

- karmistuvad impordinõuded
- valitsuse poliitika, ennekõike maksupoliitika ebastabiilsus
- konkurentriikide suuremad toetused sektorile
- loomataudide ja taimehaiguste levik
- toidupettuste mõju Eesti toidu kuvandile

Haridus, teadus, teadmussiire ja innovatsioon

Haridus, teadus, teadmussiire ja innovatsioon

- Horisontaalne teema
- Haridus, teadmussiire, teadus ja innovatsioon toetavad kõigi meetmete eesmärke
- Töörühma esimene koosolek 24.04.2018
- Neli teemakohast lauda

Haridus

- Õpe ja selle piisavus
- Inimressursi vastavus sektori vajadustele
- Inimressurss nüüd ja tulevikus
(õppijad/õppejõud)

Teadus

- Teadus- ja arendustegevuse rahastamine
- Teadlaste järelkasv
- Teadustulemused praktikasse
- Koostöö

Teadmussiire

- Koostöö
- Nõustamine
- Ühiskonna teadlikkus
- Teabelevi korraldus

Innovatsioon

- Hoiakud
- Riiklik regulatiivne raamistik
- Rahastamine
- Innovaatorid ja (tugi)struktuur

Paralleelselt PÕKA protsessiga

- Teadusprioriteetide arutelud
- Hariduse, teaduse, teadmussiirde ja innovatsiooni olukorra kaardistus

Töögruppide metoodika

Töögrupid

M 2.1
Kvaliteetsed sisendid põllumajanduses

Töögrupi juht: K.Rannik
Toimumiskoht: väike saal

M 2.2
Põllumajandussaaduste tootmine, väärindamine ja turustamine

Töögrupi juht: E.Naaris
Toimumiskoht: suur saal

M 2.3
Maa- ja rannapiirkonna areng

Töögrupi juht: K.Kalman
Toimumiskoht: kollane saal

Arutame

- **Eesmärgid**
 - Valik ja sõnastus
 - Kuni 3 eesmärki meetme kohta
- **Mõõdikud**
 - Valik
 - Kuni 3 mõõdikut eesmärgi kohta
- **Trend**
 - ↑/↓/ =

Kokkuvõte

MAAELUMINISTEERIUM

Aitäh!